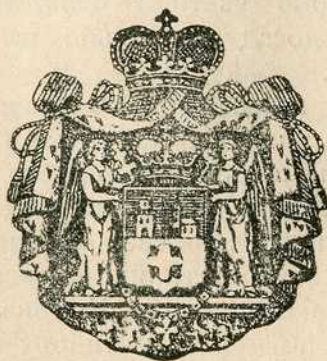

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 23

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

УРЕДНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 9. јунија 1902

Нацрт адресе већине адресног одбора Српског народног Цркв. Сабора 1902.

Ваше Царско и Краљевско Апостолско Величанство!

Премилостиви Господару!

Превишњим решењем Вашег Величанства од 5. марта 1902. године сазван је и састао се овај српски народно-црквени сабор 26. маја о. г. у Ср. Карловцима. И чим се конститујисао, прво и прво је једнодушно закључно, као представник народа српског митрополије карловачке, да поднесе изјаву непоколебиве верности и оданости Вашему Царском и Краљевском Апостолском Величанству и превишњем владалачком дому.

Народ је српски ову своју непоколебиву верност и оданост засведочио свагда, како у данима среће, тако и у данима тешким и судбоносним. У овом тренутку, кад је реч Преузвишенога Повереника Вашег Величанства, упућена сабору 30. маја о. г. разагнала дугогодишњу зебњу и страховање народа нашег, овај верни и одани српски народно-црквени сабор припада престолу Вашег Величанства овом смерном захвалницом на милостивим речима, које га оживљују и улевају му нова духа и снаге.

Нека дозволи Ваше Величанство, да се овај сабор највишим поштовањем захвали на очинској доброту и старању Вашег Величанства и безусловној благонаклоности и потпори високе владе, о чему је извештен овај сабор саопштењем Његове Преузвишености, краљева повереника.

И дозволите Ваше Величанство, да се овај српски народно-црквени сабор у име народа српског најсурдније захвали, што је Ваше Величанство поклонило пажњу жељама и молбама, које су се са свију страна из крила српскога народа јављале ради сазива овога сабора, и што је Ваше Величанство омогућило, да се наш српски народно-црквени сабор на законити рад свој састане.

Ваше Величанство!

У препонизним представкама посланика прошлог српског народно-црквеног сабора; у препонизним представкама стотинама српских православних црквених општина; у препонизним представкама народних зборова, које је Ваше Величанство изволело благонаклоно узети у обзир, наведени су изреком главни разлози, који проузроковаху досад неповољно стање и разне трзавице у нашој народно-црквеној аутономији.

У часу овом, кад овај верни и одани српски народни црквени сабор стоји на прагу озбиљног и тешког рада свога, на који га рад позива очинска брига Вашег Величанства за уређење и осигурање српске народне црквене аутономије, — буди нам дозвољено, да погледамо само у напред, тврдо уверени, да ће од сад у току законитог рада бити искључене све даље повреде наше народне црквено-школске аутономије, а да ће се санирати оне повреде, које су јој до сада нанесене.

Овај сабор разумео је саопштење Његове Преузвишености повереника Вашег Величанства тако, да ће и нашем сабору бити потпуно сачувано свако његово право законом ујемчено, и да ће највиши државни надзор и у нашој аутономији бити исти онакав, као што је у аутономији православне румунске цркве, која се развија под мудрог и праведног владавином Вашег Величанства, и по томе, да ни у нашој аутономији: ни законодавство, ни управу, ни судство неће реметити мешање државне надзорне власти.

Ово је правац, у којем би се могли развијати наши аутономни послови, без трзавица мирно и правилно; нарочито ће то наступити онда, ако се наш народни црквени сабор буде сазивао у року, како то закон прописује, сваке треће године, а ванредно по потреби, јер је баш несазивање сабора, тог најважнијег фактора у нашој народно-црквеној аутономији, изазивало трзавице, неправилности па напоследку и раздор.

Ваше Величанство!

Пословима, што су сада најиречи овоме сабору, и који су административне нарави, овај ће сабор приступити озбиљно, разборито и савесно.

Особито ће се старати, да се руковање народно-црквеног имања и фондова удеси, да то имање и фондови буду и сачувани и помножени, да би од сад прорачуни могли подмиривати и наше повећане културно просветне потребе те тиме одговорити захвалности према претцима и дужности према потомцима.

Завршно прегледање досадањих дугогодишњих рачуна извршиће овај сабор најсавесније, те да удари основ правој контроли, која је до сад била толико запуштена у нашој аутономији. А и у свем и свачем другом сабор ће овај поставити и изводити начело најстрожије аутономне контроле, да зајамчи правду, а онемогући сваку странпутицу и пристрасност.

Стараће се овај сабор, да народно-црквене власти дођу у склад са сабором, који представља целину народа и цркве, и да те власти по закону и правди све недостатке уклоне, који постоје у администрацији наше народне црквене и школске аутономије.

После овога и оваког рада сабор овај очекује, да ће поправити прилике и створити услове, како би се повратило поштовање и поверење према врховним органима цркве и аутономије наше и уклониле противности. Највернији сабор овај верује и нада се, да је заста дошло већ време, да се на основу закона, правда и правде пронађе она чврста правилна и законита основа, што ће створити одавна жељену могућност, да се догради, прошири и учврсти наша народно-црквена аутономија, која је до сад још једнако непотпуна, недограђена и потресена у основима својим.

Саборском одбору, који поверењем овог сабора пзабран буде, биће по-најпреча дужност, да приправи сабору за претрес нов елаборат, односно по-правке и допуне оних наших автономних уредаба, без којих исправака те уредбе даље постојати не могу.

Верни сабор овај отпочеће по томе законодавни рад свој са најдубљим уверењем, да ће се у доба закона, правде и правде поступити и према народу српском и овоме народно-црквеном сабору, законито и уставно. Овај сабор ће се у правилним приликама упустити у организаторни рад, с пуним убеђењем да ће му се пружити јамство, да ће на основу врховног надзора, висока влада поднети Вашему Величанству сваки саборски елаборат на потврду у целости, без икаквих измена, а за случај, да се који елаборат не удостоји превршиће потврде — да ће се тада са примедбама врагити за времена сабору на по-новно претресање.

Ваше Величанство!

Српска народна црквено-школска автономија сродила се и срасла је с на-шим народом и прешла му управо у крв.

Српски народ је уживао ту своју автономију и у оно давнашње неуставно доба, и показао је и онда да је био зрео, да је ужива

Верни и одани сабор овај нада се, да она права, која су данас ујемчена другим автономијама у краљевини Угарској, неће бити закраћена ни српској народно црквеној автономии.

Наша св православна црква не само допушта, него наређује и пропи-сује, да сви верни њени учествују у спољашњој управи цркве, по силама сво-јим, те ни са ове стране неће уређење наше автономиие наилазити на теш-коће и сметње

Сабор овај и цео народ српски уверен је, да његова у свако доба за-сведочена верност и оданост према краљу и држави, а и осим тога државним законима ујемчена једнакост, не може подносити, да најстарија автономииа у држави не буде ма у чему равноправна са другима.

Ваше Величанство!

Верни сабор овај приступа раду своме са чврстом намером и одлуком да докаже, како је способан за озбиљан и успешан рад и да од тога рада не преза. У тај рад свој унеће своју најбољу вољу, најбоље знање и умење, и све то у најпоузданијој вери, да ће се тиме показати достојан превршиће милости и очинске бриге Вашег Величанства и поклоњеног му поверења народног.

Одлучни у том и таковом раду истрајати до краја, кличемо из свег срца нашег и дубине душе:

Да живи Ваше Величанство, премилостиви Господар наш!

Да живи прејасни владалачки дом!

Нацрт адресе мањине адресног одбора Српског Народног Цркв. Сабора 1902.

Ваше Царско и Краљевско Апостолско Величанство!

Премилостиви Господару!

Вјерно одани српски народно-црквени сабор, који се, сазван превршићим ријешењем Вашег Величанства од 5. марта о. г., састао 26. маја у Карловцима, приступајући раду своме, сматра за прву своју дужност, да изјави од предака

нашљећену, у добру и у злу засвједочену непоколебљиву вјерност и оданост у њему заступљеног српског народа према Вашем Величанству и прејасном владалачком дому.

Вјерно одани сабор овај искрено захваљује на благовољењу и очинској бризи Вашег Величанства, што је српски народ митрополије Карловачке сазивом овог сабора дошао сада у тај положај, да на пољу свога народно-црквенога и просвјетнога живота може вршити своја, државним законима зајамчена автономна права.

У увјерењу, да је највиша жеља и воља Вашег Величанства, да се коначно уреди и осигура правилан развитак нашег народно-црквеног живота, моли овај вјерно одани сабор Ваше Величанство, да буде увјерено, да ће најсрећнији бити овај сабор, ако у току свога законитог и слободног рада у духу зајамчених и неприкосновених автономних права српског народа узмогне одговорити очинским интенцијама Вашег Величанства.

Вјерно одани сабор овај сматраће за најсветији свој задатак, да још потпуно несрећене одношаје у нашем народно-црквеном и просвјетном животу уреди на корист цркви, школи, народу, и драгој отаџбини нашој. Он приступа своме тешком и озбиљном раду с том живом жељом и тврдом намјером, да стојећи на становишту законом признатог самосталног располагања и управљања у спољашним црквеним и свима народно-просвјетним и на њих односећим се имовинским пословима, догради нашу автономију, и нашем народно-црквеном животу обезбиједи слободан и правилан развитак, који је досада немогућан био због незаконитости и непрекидних повреда, са стране државне власти и њених органа нашој народно-црквеној автономiji нанесених, које ће сабор овај слободан бити у свој смјерности нарочитом препонизном преставком изнијети Вашем Величанству и против којих ће молити заштиту Вашег Величанства као врховнога заштитника права и закона.

Захваљујући на очинској бризи Вашег Величанства и милостивој дозволи за сазив овога сабора, молимо Ваше Величанство, да благоизволи примити израз хомагијалне вјерности и неограничене оданости овога сабора и свега српског народа у земљама круне св. Стевана.

Да Бог поживи и благослови Ваше Царско и Краљевско Апостолско Величанство!

У Карловцима, 7. (20.) јуна 1902. г.

Вашем Величанству вјерно одани
Српски Народни Црквени Сабор.

Народно-црквени сабор.

IV. Седница 1. (14.) јуна 1902.

Председава *Његова Светост патријарх Георгије Бранковић.*

Од епископа присутни: високопреосвештени *Михаило Грујић, Гаврило Змејановић, Лукијан Богдановић и Митрофан Шивић.*

Председник Његова Светост отвара седницу и 9¹/₂ сахати пре подне.

Бележник *Воржанић* чита записник прошле седнице, записник се оверовљује без примједбе.

Наставља се верификациона расправа.

Известилац *Др. Жарко Миладиновић* извештава о протестованом избору Дра Паје Дра-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

кулића у Сомбору и предлаже, да се избор уништи и нови нареди.

Др. Паја Дракулић предлаже да се одреди истрага у предмету његова избора.

За уништење избора говори Др. Јован Радивојевић Вачић и Др. Миша Мушицки, а за предлог Дракулићеве говоре Др. Лаза Сежулић и Васа Муачевић.

Др. Бранко Илић потпомогнут од 14 другова тражи поименично гласање:

Председник Његова Светост. По пословнику има се поименично гласање дозволити. Ко прихвата предлог верификационог одбора, да се избор посланика Дра Паје Дракулића уништи нека гласа са „да“, а ко је за ишањање истраге нека гласа са „не“.

Са „да“ гласаше: Др. М. Бабић, Др. А. Богдановић, Милан Георгијевић, Др. Бура Димовић, Мита Ђорђевић, Др. Н. Ђурђевић, П. Зековић, Др. Бр. Илић, И. Јелчић, Миливој Јовановић, Др. Ст. Јовановић, Мита Клицин, Мата Косовац, Петар Крајновић, Др. Ђ. Красојевић, П. Лунгулов, Младен Љубојевић, Ј. Магарашевић, Др. М. Мандић, Паја Мандровић, Др. Вл. Манојловић, Мих. Медаковић, Др. Ж. Миладиновић, Др. Ст. Милетић, Паја Милин, Др. М. Михајловић, Ст. Моловић, Др. Мита Мушицки, Лаза Нешковић, М. Николајевић, Ђорђе Павковић, Др. Љ. Павловић, П. Петровић, Б. Поповић, Др. Ј. Радивојевић-Вачић, Вл. Ристић, Др. Алекс. пл. Рокнић, Михајло Соларић, Сава Стојковић, Душан Стојшић, Др. Мих. Теодоровић, Милан Ђосић, Сава Цвејић, Милан Бакић.

Са „не“ гласаше: Високопреосвештени епископи Михајло Грујић, Гаврило Змејановић, Митрофан Шевић; посланици: Марко Богдан, Буда пл. Будисављевић, Петар Велебит, Ј. Воркапић, Светозар Грубић, Мита Давидовић, Евген Думча, Милош Ђорђевић, Милутин Јакшић, Пеко Јерковић, Стев. Калембер, Стев. Карамата, Душан Кнежевић, Др. Георгије Летић, Др. Б. Медаковић, Васа Муачевић, Др. Лаза Обреновић, Мане Орловић, Никола Петровић, Миливој Радовић, Максим Свилар, Др. Л. Секулић, Ст. Чампраг.

Председник Његова Светост проглашује резултат гласања, по којем се са 46 против 26 гласова избор Дра Дракулића у Сомбору уништава, те нов избор наређује.

Известилац Др. Жарко Миладиновић извештава о протестованом избору протопрезвитера Љубомира Купусаревића, као свештеничког кандидата Сомборског, те предлаже, да се и тај избор уништи и нов нареди.

В. Муачевић, предлаже да се избор протопрезвитера Купусаревића оверови.

По предлогу Дра Бранка Илића и другова Председник Његова Светост одређује поименично гласање, с тим, да се за предлог верификационог одбора гласа са „да“ а за предлог В. Муачевића са „не“.

Са „да“ гласаше: Др. Миливој Бабић, Др. А. Богдановић, Ј. Гавриловић, М. Георгијевић, М. Ђорђевић, Др. Н. Ђурђевић, П. Зековић, Др. Б. Илић, Ив. Јелчић, Миливој Јовановић, Др. Ст. Јовановић, М. Клицин, М. Косовац, Др. Ђ. Красојевић, П. Лунгулов, Мл. Љубојевић, Ј. Магарашевић, Др. Ж. Миладиновић, Др. С. Милетић, Паја Милин, Др. Миша Михајловић, Ст. Моловић, Др. М. Мушицки, Лаза Нешковић, Милан Николајевић, Ђ. Павковић, Др. Љ. Павловић, Петар Петровић, Б. Поповић, Др. Ј. Радивојевић Вачић, Вл. Ристић, Др. А. Рокнић, Сава Стојковић, Д. Стојшић, Др. М. Теодоровић, Милан Ђосић, Сава Цвејић, Милан Бакић.

Са „не“ гласаше: високопреосвештени епископ Митрофан Шевић, посланици: Марко Богдан, Б. пл. Будисављевић, П. Велебит, Ј. Воркапић, Св. Грубић, М. Давидовић, Ев. Думча, Др. М. Ђорђевић, М. Јакшић, П. Јерковић, Ст. Карамата, Д. Кнежевић, П. Крајновић, Др. Г. Летић, П. Мандровић, Др. Б. Медаковић, Мих. Медаковић, В. Муачевић, Л. Обреновић, Мане Орловић, Н. Петровић, М. Радовић, Др. Л. Секулић и Ст. Чампраг.

Председник Његова Светост проглашује резултат гласања, по којем се са 38 против 25 гласова избор проте Купусаревића уништава и нов избор наређује.

Председник Његова Светост одређује $1\frac{1}{4}$ сахата одмора.

Седница се наставља у $3\frac{1}{4}$ 12.

Известилац Др. Жарко Миладиновић извештава о протестованом избору Николе Петровића у Ст. Пазовачком срезу и избору проте Јована Бороте у истом срезу и граду Карловци.

Парох Јован Магарашевић моли, да се прочита протест Павла Красојевића и другова.

Чита се.

Никола Петровић захтева да се прочита и протест Илије Марковића и другова против избора проте Бороте, „да се види да то није протест него памфлет“.

Чита се протест.

Др. М. Михајловић. Чујмо г. Петровића.

Никола Петровић говори против навода у протесту и вели за њи да су „проста лаж“.

Др. Миливој Бабић говори за предлог верификационог одбора, доказујући незаконитост оба избора у Ст. Пазовачком срезу. Не

ће да следи аргументацију Николе Петровића, јер „не ће да навикавамо овај наш парламент на изразе којима се служио Петровић“.

Др Милош Ђорђевић говори против предлога верификационог одбора, пребацујући известиошу одборском, да говори његови више личе на државног тужиоца него на известиоца. Са индигнацијом одбија од протје Бороте средства кортешка, која му се у протесту импутирају, јер да су то средства друге странке. Предлаже да се избори Николе Петровића и протје Бороте оверове

Васа Муачевић предлаже да се одреди истрага у предмету оспорених избора.

Др Миша Мушицки брани предлог верификационог одбора.

Пошто је због краткоће времена извештац *Др Ж. Миладиновић* одустао од завршне речи, то, на предлог *Дра Бранка Илића* и другога

Председник Његова Светост наређује поименично гласање, тако, да се најпре гласа о предлогу верификационог одбора, а гласање да буде са „да“ или „не“.

Са „да“ гласаше: *Др. М. Бабић, Др. А. Богдановић, П. Велебит, Ј. Гавриловић, М. Георгијевић, М. Давидовић, М. Ђорђевић, Др. Н. Ђурђевић, П. Зековић, Др. Бр. Илић, И. Јелчић, Пеко Јерковић, М. Јовановић, Др. Ст. Јовановић, Ст. Калембер, Ст. Карамата, М. Клицин, Д. Кнежевић, М. Косовац, Др. Ђ. Красојевић, П. Лунгулов, Мл. Љубојевић, Ј. Магарашевић, Др. М. Мандић, Др. Вл. Мануловић, Мих. Медаковић, Др. Ж. Миладиновић, Др. Сл. Милетић, П. Милин, Др. М. Михајловић, Ст. Моловић, Др. М. Мушицки, М. Николајевић, М. Орловић, Ђ. Павковић, Др. Љ. Павловић, П. Петровић, Б. Поповић, Др. Ј. Радивојевић-Вачић, Вл. Растић, Др. А. Рокнић, М. Соларић, С. Стојковић, Д. Стојшић, Др. М. Теодоровић, М. Ђосић, С. Цвејић и М. Бакић.*

Са „не“ гласаше: *Марко Богдан, Св. Грубић, Др. Димовић, Е. Думча, Др. Ђорђевић, Милутин Јакшић, Др. Г. Летић, П. Мандровић, Др. Б. Медаковић, В. Муачевић, Ј. Обреновић, М. Радовић, Свилар, Др. Секулић, Ст. Чампраг.*

Председник Његова Светост проглашује резултат гласања, по којем се са 48 против 16 гласова избор Николе Петровића и протје Јована Бороте уништава и нов избор наређује.

Председник Његова Светост закључује седницу у 2¹/₄ сахата после подне и заказује другу за 5. (18.) јуни о. г. у 9 сахата пре подне.

У. Седница 5. (18.) јуна 1902.

Председава *Његова Светост патријарх Георгије Бранковић.*

Од епископа су присутни високопреосвештена господа: *Гаврило Змејановић, Лукијан Богдановић и Миштрофан Шевић.*

Председник Његова Светост отвара седницу и позива бележника да прочита записник прошле седнице.

Бележник *Миша Ђорђевић* чита записник.

Милан Николајевић. „Чујем, да се говори, да сам у седници од 1. јуна, приликом решавања о избору посланика у Сг. Пазовачком срезу гласао са „не“, то овим изјављујем, да сам гласао солидарно са члановима верификационог одбора са „да“ (т. ј. за уништење избора). Молим да се ово узме на знање.“ —

Председник Његова Светост. Кад се поименично гласа, мора, по пракси свију сабора, у записнику бити изложено гласање. Пошто у прочитаном записнику поименична гласања нису тако, са именима гласања, изложена, има се записник према томе исправити. А кад се и пошто ће се записник у том правцу исправити односно допунити, отпада и потреба примедбе посланика Николајевића.

Записник се оверовљава с тим, да се има према примедби високог председништва исправити односно допунити.

Председник Његова Светост саопштава, да је од Бечке Академске омладине стигао на сабор брзојав, којим иста омладина сабор поздравља и жели му успешан и сретан рад.

Брзојав се чита и узима на знање.

Председник Његова Светост саопштава сабору молбу посланика Ј. Воркапића за тродневни допуст.

Допуст се подељује.

Др. Јован Радивојевић Вачић, подноси сабору молбу црквене општине у Старчеву, којом иста моли, да може основати самосталну парохију, те моли да се та молба уступи петиционом одбору.

Председник Његова Светост. Пошто петициони одбор још није изабран, не може примити предложену молбу. Кад се одбори изаберу онда се тек слични поднесци могу подносити сабору.

Др. Јован Радивојевић-Вачић. Догле би је могло високо председништво примити.

Председник Његова Светост. Не могу,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

јер је немам коме дати. Изволите молбу ту предати кад се изабере петициони одбор. — Данацњи записник водиће бележник Воркапић, а говорнике ће бележити Др. Миливој Бабић. На дневном реду је наставак верификационе расправе. Реч има г. извештаца.

Извештац *Др. Жарко Миладиновић* извештава о предлогу верификационог одбора у предмету избора посланика Светозара Грубића у Пакрацу, и предлаже да се избор уништи, између осталог и зато, јер су се у избор мешале и политичке власти.

Др. Богдан Медаковић. Да би се могло констатовати да ли навод протеста о мешању политичких власти у спорном избору стоји, предлаже да се одреди истрага.

Светозар Грубић. Пориче мешање и утицање политичких власти при његовом избору. А да тога мешања и утицаја било није доказује и тиме, да су два општинска чиновника и два учитеља, на које би власт сигурно могла директно утицати по њихову положају, гласала против њега. Он се није мешао у избор, баш ради свога званичног положаја. Шта више, ни рођеноме брату, који је парох у његову срезу, није ни речи пробеседио гледе избора. Толико је пазио на слободу и чистоту избора и толико је био деликатан, да ни његове потпоре није тражио. Он није ни присуствовао избору. Његов га је срез бирао као свога старог познаника, јер у срезу има угледа не само као чиновник него баш као тамошњи домаћи син; а познато је, да народ, као народ, радије поклања поверење ономе кога познаје, а с тим предностима је он стајао према своје протукандидату. Придружује се предлогу Дра Медаковића, јер и он жели да се истрагом констатује: да ли је његов избор израз слободне воље његових бирача или није. Он се тога констатовања нема рашта бојати — зато и јесте за истрагу.

Др. Никола Бурђевкић. Хтео је и он да предложи и говори за изашиљање истраге, но пошто је то већ предложио Др. Медаковић, одустаје од речи.

Др. Богдан Медаковић излаже да је неоправдано већ из саме те околности што је кандидат политички чиновник постављати пресумпцију, да је при избору његово морало бити незаконитог утицаја власти при избору. Јер кад би се та пресумпција дозволила, то би значило

искључити политичке чиновнике с ове највише тачке нашег народно-црквеног живота, а то дозволити не можемо. Такво поступање не би одговарало ни традицији нашег народа, а не би били оправдани ни с обзиром на славне људе и светле примере, који су баш из чиновничких редова седели у нашем сабору. Подсећа на славне успомене Александра Стојаковића, у којем је инкарнирана била жеља и тежња за националним самоодржањем нашим, за остварењем и чувањем наших народних права. За време Лоњајевог комесарства, зар није баш коло тих људи, Срба високих чиновника, отклонило први, а можда онда и најжешћи, атентат на нашу аутономију, који је Лоњаји спремао? И зар покојни Данило Станковић, подбан, није знао заузети према државној власти ако не увек одлучно а оно увек коректно становиште, н. пр., као што је чуо, баш и у питању Каје, у којем питању да су и други такво становиште заузели, било би то питање друкчије решено. Г. 1897. био је кандидован подбан, велики жупан и поджупан, и оборили смо их. На поджупанов избор ишао сам и сам, и врло лако смо га оборили, што је доказ, да се политичке власти не морају у избор мешати већ само за то, што је кандидат чиновник. Али, досад смо као кандидате имали високе чиновнике, а сад пет котарских предстојника и судаца. Та мисао, чија је не зна, да се та господа кандидују, била је штетна и за ствар и за оне, чија је мисао била. Овде се заиста може применити, да *non licet parva componere magnis*. Био је очевидац при изборима у Слуњским срезovima, па зна шта се у име власти чинило за те кандидате. Треба изаслати истражну комисију у Пакрачки срез, да се истрагом установи: је ли заиста и тамо било притиска од стране политичких власти. У истрази види јаче средство *pro futuro* него у самом уништењу. Предлаже изашиљање два саборска посланика као чланове истражне комисије на трошак сабора зато, јер је та истрага у интересу општем, у интересу слободе избора.

Извештац *Др. Жарко Миладиновић* одбија Медаковићев приговор, да се је верификациони одбор у питању избора сваког политичког чиновника стазио на становиште пресумпције. Кад би тачо било, као што Др. Медаковић импутира одбору, овај би предложио у-

ништење избора и великог жупана Будисављевића. Не. Одбор је руковођен био уверењем, да је при избору Грубићевом било мешања политичких власти. Одбор је имао ствар пред очима, а не личност. Грубић је требао навести имена оне двојице чиновника и учитеља који да су гласали против њега, а овако је склон да том наводу његовом не поклони вере. А што брат није за њега гласао, можда је томе какав други разлог а не немешање Грубићево. А пошто је и верификационом одбору стало да се дође до истине и установи право стање ствари, то и он модификује предлог одбора и приступа предлогу Дра Медаковића, да се истрага изашње, коју ће спровести два изасланика.

Председник Његова Светост. Пошто је референат одступио од свога предлога за уништење избора, остаје само предлог Дра Медаковића. Да ли сабор прима предлог Дра Медаковића?

Једногласно се прима.

Високопреосвештени епископ *Гаврило Змејановић* је тога мишљења, да истрагу треба спровести на трошак тужитеља.

Др. Богдан Медаковић. Пошто је истрага у интересу општем, а и да се не чека за предужом, треба је спровести на саборски трошак као што је и предложио већ.

Председник Његова Светост. Нико није дигао речи против предлога Дра Медаковића; а предлога његова је саставни део, да се истрага спроведе на саборски трошак. Пошто је предлог Дра Медаковића у целости примљен, примљен је дакле и онај део његов о подмирењу истражних трошкова. Но свакако се то подмирење има узети само као *предујам* из саборских средстава.

Извештач *Др. Жарко Миладиновић* извештава о избору свештеничког посланика у Великој Кикинди пароха Радовића. Пошто протесту не предлеже списи којима би се наводи протеста могли установити, предлаже у предмету тога избора истрагу.

Председник Његова Светост. Пошто нема протупредлога има сабор да се изјави: да ли прима предлог верификационог одбора.

Већином гласова се прима.

Извештач *Др. Жарко Миладиновић* извештава о протестованом избору Марка Богдана у Великој Кикинди. Пошто се верификациони

одбор у питању овога избора поделио у мишљењу, те је већина одбора за уништење избора, а мањина за оверовљење, то ће он, као присталица већине одборске, извештавати о предлогу њеном, а о предлогу одборске мањине извештава ће други одборски извештач Др. Милан Мандић. — Незаконитост избора у В. Кикинди је, осим осталог, и у томе, што је председник изборне комисије заказао свршетак избор на један сат. Зато је законодавац и заказао само сахат почетка избору, јер се час свршетка и не сме заказивати, него по свршеном гласању одмах и резултат прогласити. После заказаног сахата у Кикинди се пријавила маса бирача и остала је услед незаконите председникове одредбе без могућности да изврши своје право бирачко. Већ у самом том случају постоји анулитег избора. А комисија је заказала свршетак само зато, или да што пре сврши избор, или да га сврши кад је извесна странка била у већини. Већ при претресу избора Дракулићева доказао је, вели, да се изборни записник, на којем нису пописани сви присутни и у оглавлју записника наведени чланови изборног одбора, не може сматрати легалним актом, који би могао доказати законитост избора. По § 30. Изборног Реда записник имају потписати *сви* чланови изборног одбора. Некоректно је поступано и за то, што се гласало по страначким групама, најпре по 20, а онда по 10. То значи унапред делити бираче по странкама, а то није дозвољено. Предлаже, да се избор Марка Богдана уништи и нов нареди. —

Извештач *Др. Милан Мандић* извештава у истом предмету о предлогу мањине, по којем се предлаже оверовљење избора Марка Богдана. Допуњује пре свега извешће извештача одборске већине. Протесту оскудева најпримитивнији захтев за инструисани протест, бирачка листа, без које је овај протест пресуђивати не може. Подносиоци протеста, и ако је бирачка листа једина могла да докаже истинитост или неистинитост њихових навода, намерно баш нису листу бирачку приложили, јер су знали, да би листа доказала неистинитост навода у протесту. Чита две изјаве повереника Паје Еремића и доказује њихову неистинитост. И зар да се поклони веродостојност тим „класичним сведоцима“? Околност да се гласало по групама а не појединце, не доказује ни-

www.накву незаконитост, јер то је проста техничка ствар, гледе које су се и повереници и странке предходно споразумели, ради олакшања техничке манипулације при гласању. „Класички сведоци“ повереници Паје Еремића поднели су и трећу изјаву, којом тврде малодобност неколицине бирача. Али малодобност се не доказује, као што хоће протест, приповеткама Баба Кате, него званичним документима. То од подносиоца протеста има права да тражи и достојанство сабора. У протесту се вели, да је Ј. Сивчев мртав био, па ипак гласао за Марка Богдана. Али из изборног акта доказује се, да је тај мртав Сивчев гласао баш за Пају пл. Еремића. Дакле, кад повереници његови дозвољавају на избору, да мртви гласају за Пају Еремића, а после се против тога у протесту туже, — мислим да томе не треба коментара. Вели се, да је заказивањем свршетка избора онемогућено многим бирачима гласање. Прилежи протесту и попис тих ускраћених тобоже у своје праву бирача. Но и летиичним проучавањем списка констатовао сам, да су у том списку многи, о којима изборни записник доказује да су гласали, и то баш за Пају Еремића. Не стоји да у заказивању свршетка избора лежи анулитет избора. Заказивати свршетак избора не забрањује Изборни Ред, није се заказивањем тим, дакле, ни могло против тога Реда огрешити. Шта више, то је дискреционо право изборног председника, да закаже свршетак избора кад бирача више нема. А да их је Паја Еремић имао још осим оних који су до 8 сахати и 10 минута други дан избора у вече гласали, он би их на биралиште без сумње и довео и они би и гласали, јер су имали до 9 сахати и 10 минута цео један сахат времена за гласање. А јер није за то време нико гласао, зар није то класичан доказ, да бирача који би гласали није више било, дакле, да нико није у бирачком праву гласања ни био ускраћен. — Заказивањем свршетка није потврeђен Изборни Ред, него је председник напротив још кулантније поступао према бирачима него што то и сам Изборни Ред прописује. Није дакле повређено ни право ни слобода избора, него је предусретљивошћу изборног председника напротив дата још већа и дужа прилика да се она практикује.

Изборни Ред не прописује изрично да сваки поједини одборник мора потписати изборни за-

писник. Чита изјаву Дра Ивана Веселиновића и др. којом изјављују, да су присутни били избору, а записник потписали нису, јер су при свршетку били одсутни и јер Изборни Ред нигде не прописује, да сви одборници морају бити и потписани на изборном записнику. — Право бирача се брани тим ако се изборни акт у крепости одржи, а овде се ради о праву 1000 бирача. Он је о законитости избора уверен, јер је имао прилике проучити накнадно добивене документе, које известилац већине није имао прилике проучити. Пресуда на уништење овога избора не може се оснивати на оваком материјалу и неверодостојним исправама какве протесту предлеже. Предлаже да се избор Марка Богдана оверови.

Марко Богдан признаје, да је известилац Др. М. Мандић темељито проучио протест и прилоге, а послужио се и документима, које му је он накнадно набавио. Он је те документе набавио баш по упутству Дра Мише Михајловића, а нудио их је и известиоцу већине одборске, али их није хтео примити. Нема референди Дра Мандића ништа да дода. Само истиче, да за њега нико није гласао цело после подне други дан, дакле странка П. Еремића имала је доста времена да гласа и да се изгласа на свога кандидата, те према томе не стоји, да је ико од његових бирача ускраћен у вршењу бирачког права гласања и спречен у гласању.

Др. Миша Михајловић. Пребацује Марку Богдану да није набавио и листу изборчу, кад је већ набавио друге податке. У томе види нових доказа за незакоња приликом избора. Побуђује то у њему сумњу, да су постојале две листе: права и фалична, иначе би ју Марко Богдан приложио списима. Као палладијум слобде избора сматра, да се не закључује избор док има бирача. Предлаже истрагу, да се установити може: је ли избор законит или није.

Марко Богдан. Др. Михајловић ме је позвао да набавим и листу изборну. Истина је. Али ја сам ју и набавио. Нису ми дали реверз, нисам је хтео без реверза дати; нису је хтели примити, нисам је, дакле, имао коме ни дати.

Др. Миша Михајловић. Зашто ју нисте дали Дру Мандићу? И опет велим, то побуђује у мени сумњу, да је било две листе изборне.

Васа Муачевић потпомаже предлог Дра Мавдића. Није могуће да за време од 9 сахати Паја Еремић не би набавио све своје бираче и унео у изборну борбу; а г. 1897. је за 14 сахати гласало за њега 1600 бирача. Примећује још, да су за веродостојност прочитаних изјава, протесту приложених, на њима потписана два послужитеља штедионице којој је управитељ Паја Еремић.

Др. Миша Михајловић пориче веродостојност дата које је изнео Васа Муачевић. Требало их је предложити и верификационом одбору. Нека се и та дата испитају. Зато је за истрагу.

Др. Мита Мушицки вели, да би и Др. Мандић био за уништење да је положио важност на моменат закључења изборног акта, а у том моменту, као незаконито спроведеном, био је главни разлог и већини верификационог одбора. Изборна је гаранција ограничење изборног председника. 29 §. Изборног Реда установљује, да се не може гласање прекинути, јер чим се прекине мора се избор прогласити. (Гласови: Али није прекидан.) За то се начело борило дуго и много и код оснивања пороге и оно је победило. — Пракса у ужој Угарској хоће да се одомаћи и код нас. Тамо закон изборни дозвољава прекидање, а код нас не. Ако ми немамо самосталности при примењивању наших уредаба, онда би нам се могло оспорити право и на самостално донашање уредаба. Некоректном применом доказали би, да немамо смисла за самостално законодавство. Придружује се предлогу већине верификационог одбора.

Светозар Прибишевић. Понајприје мора изјавити, да не признаје умесним онај приговор против избора Марко Богдана, који истиче, да је локална, градска власт радила у његову корист. Паја Еремић члан је угарског државног сабора, присташа мађарске либералне странке, те је с тога разумљиво, да се је државна власт морала за његов избор ангажовати, а државна власт јача је од градске. Ноторна је чињеница, да се је у Хрватској државна влада мешала у изборе за српски сабор, па се ипак овде у верификационој расправи на ту појаву мало обзирало, док се код Богдановог избора мање опасној појави приписује већа важност.

Што се тиче приговора др. Мушицког, да је председник изборне комисије одредио час

завршетка избора, мора изјавити, да у том поступку назире само формалну погрешку. У осталом §. 29. Изборног Реда не показује да је тврдња др. Мушицког исправна. Др. Мушицки каже, да заказивање завршетка изборног чина може сурвати нашу аутономију у понор пропасти, а њему та тврдња изгледа наивна. Опаснија је по будућност аутономије та појава, што се котарски предстојници и у ошће политички чиновници јављају као кандидати за народни сабор; а њему се чини, да већина сабора на ту опасност није довољно упозорила. У осталом председник комисије био је приморан, да одреди час кад ће се завршити избор. Избор је трајао 36 сати, а то је изнимна појава у нашој изборној пракси. Дуго трајање избора додијало је свакоме, па и онима, који су данас незадовољни, што је одређен час завршетка. Поред тога треба узети у обзир, да Еремић цуних 9 сахата није никог послао на биралиште, а да је имао својих бирача, не би сигурно оклевао, него би их слао у изборну борбу, јер је тежио за победом. Што се дакле у овом случају хоће? Је ли тај избор требао трајати 8 дана или месец дана за љубав Еремића, или се завршетак избора морао одредити, кад се видело, да на биралиште нико не долази.

Протест Еремићев и неозбиљан је, јер не донаша никаквих стварних доказа. У интересу достојанства овог сабора требало би га одбацити.

Др. Ј. Радивојевић-Вачић у одговору Прибишевићу чита закључни део изборног записника који записник назива званичним актом. Изјављује се за уништење избора.

Михајло Медаковић вели, и кад би било у изборном чину какве мале формалне недостатности, да се преко ње може прећи с разлога, што од људи неких не можемо захтевати јуридичких интерпретација. Ми се, вели, боримо овде за људе који су задоцнили 36 сахати на вршење свога права. Изјављује се за верификацију.

Петра Лунгулов. Његова Светост наш преузвишени патријарх нас је у свом лепом говору позвао на слогу, мир и ладно просуђивање ствари, а ми се протерујемо овде и не заступамо оно на што смо позвани и што нам је поверено. Исцрпљена је ствар око Кикиндске дебате и држим да не треба губити дан око

Кикиндске дебате. Пристаје уз предлог Дра Михајловића да се одреди истрага.

Председник Његова Светост у $1\frac{1}{2}$ сахата одгађа седницу на $1\frac{1}{4}$ сахата.

После одмора седница се наставља.

Др. Милан Мандић неће да следи терен лепих апстрактних расправа Дра Мушицког, и можда би усвојио његова разлагања кад би сад о томе била реч, како би требало да буде, а не о томе шта је ту и како се има тумачити постојећи закон. § 36 Изборног Реда није повређен. У 8 сахата 10 минути је учињена еунуцијација од председника, на бирачима је остало да ју регардирају. Нико се није јавио да би гласао; дакле, закон апсолутно ни материјално није повређен. Да су бирачи у одређеном оном сахату гласали и да се је гласање због еунуцијације председникове морало прекинути, онда би закон био човређен. А тај случај није. У том случају био би и протест против председникове еунуцијације основан. Изборни акт је *de facto* завршен онда кад је избор завршен, а не заказивањем свршетка. Да се избор уништи треба да је у протесту све доказано, а и за истрагу треба да материјал протеста пружа бар вероватности у истинитост навода протестних. Без те вероватности није добро тако велики срез новим трзавицама излагати. Остаје код предлога, да се избор оверови.

Др. Миша Михајловић повлачи свој предлог о истрази натраг.

Др. Жарко Миладиновић. Не верује документима, које није видео, а које је Др. Мандић цитирао. Ако један мртав бирач гласа онда је то повреда права избора, повреда права народа. Пракса и техника не сме доводити до повреде закона. У Изборном Реду нема нигде да групе гласају. Др. Мушицки је говорио о установама које су ту, дакле *de lege lata* а не *de lege ferenda*. Остаје при предлогу за уништење избора.

Председник Његова Светост. Из свију разговора, навода и аргумената видим, да верификациони одбор није имао све списе који се односе на спорну ову ствар, те их није могао ни проучити. А да је то учинити могао, држим да би се одбор споразумео и у питању овога предлежећег избора, те донео пред сабор један предлог. За то предлаже, да се сви списи врате верификационом одбору на проучење и дона-

шање новог предлога. У ствари се тиме не би ништа изгубило, него би лакше било донети праведније решење.

Др. Миша Михајловић. Ја као председник верификационог одбора немам ништа против предлога Његове Светости.

Др. Бранко Илић. По пословнику председник са председничког места не може доносити предлоге, него онда треба да уступи место потпредседнику.

Председник Његова Светост. Може.

Др. Бранко Илић. Не знам.

Председник Његова Светост. Ја знам пословник, ако га ви не знате.

Др. Бранко Илић. Поправите ме, ја се дајем поправити.

Председник Његова Светост ставља сабору свој предлог на гласање.

За предлог устаје мањина.

Председник Његова Светост. На реду је гласање о предлогу већине и мањине верификационог одбора, пошто је Др. Михајловић свој предлог повукао натраг.

На предлог Дра Бранка Илића и другова гласање се поименце.

Председник Његова Светост одређује гласање за предлог већине са „да“, за предлог мањине са „не“.

Предузима се гласање.

Са „да“ гласаше: Др. М. Бабић, Ј. Гавриловић, Мита Ђорђевић, Др. Н. Ђурђевић, П. Зековић, Др. Бр. Илић, Иван Јелчић, Миливој Јовановић, Др. Ст. Јовановић, Мита Клицин, Мата Косовац, Др. Ђ. Красојевић, Петар Лунгулов, М. Љубојевић, Др. Вл. Манојловић, Др. Ж. Миладиновић, Др. Сл. Милетић, Паја Милин, Др. М. Михајловић, Ст. Моловић, Др. М. Николајевић, Ђ. Павковић, П. Петровић, Б. Поповић, Др. Ј. Радивојевић-Вачић, Вл. Ристић, Др. А. Рокнић, С. Стојаковић, Д. Стојшић, Др. М. Теодоровић, М. Ђосић, С. Цвејић.

Са „не“ гласаше: Б. пл. Будисављевић, П. Велебит, Ј. Воркапић, Св. Грубић, М. Давидовић, Др. Димовић, Е. Думча, Др. М. Ђорђевић, М. Јакшић, П. Јерковић, Ст. Калембер, Ст. Карамата, Д. Кнежевић, П. Крајновић, Др. Г. Летић, Ј. Магарашевић, Др. Мандић, П. Мандровић, Др. Медаковић, Мих. Медаковић, В. Муачевић, Л. Обреновић, Орловић, Прибичевић, М. Радовић, Свилар, Др. Секулић, М. Соларић, Ст. Чампраг, М. Бакић, В. Стефановић.

Високопреосвештени епископ Лукијан Богдановић није гласао, остали високопреосвештени епископи нису били присутни.

После свршеног гласања.

Председник Његова Светост прогласише резултат гласања, по којем је гласало 65 посланика, и то 34 за предлог већине, а 31 за предлог мањине верификационог одбора, те је по томе избор Марка Богдана уништен и нови избор световног посланика се у В. Кикинди наређује.

Председник Његова Светост затвара у 1¹/₃ после подне седницу и другу закључује сутра у 10 сахати пре подне. Дневни ред: наставак верификационе расправе и избор саборских одбора.

VI. Седница 6. (19.) маја 1902.

Председава *Његова Светост патријарх Георгије Бранковић*.

Од високопреосвештених епископа присутни су: *Лукијан Богдановић* и *Митрофан Шевић*.

Председник Његова Светост отвара седницу.

Бележник *Др. Миливој Бабић* чита записник прошле седнице.

Др. Богдан Медаковић примећује, да у записнику није тачно преписан његов предлог. У записнику наиме није казано да је он предложио изашишање истраге у Пакрачки срез на трошак саборски.

Председник Његова Светост. Истрага се не може одређивати на саборски трошак. Једино се може у ту сврху предујам дозволити.

Др. Б. Медаковић пристаје на ту модификацију закључка о његову предлогу.

Прима се.

Председник Његова Светост. Записник се, дакле, оверовљује с тим, да се за вођење истраге у Пакрацу предујмице даје трошак из саборских средстава.

Председник Његова Светост саопштава сабору молбу посланика Ст. Карамате, којом моли допуст на 10 дана.

После прочитане молбе посланика Карамате, дозвољава му се мољени допуст.

Председник Његова Светост. На дневном реду је наставак верификационе расправе.

Известилац *Др. Милан Мандић* извешћује о протестованом избору *Др. Милоша Ђорђевића* у Великом Бечкереку. Као известилац предлога већине одборске предлаже, да се избор *Дра Ђорђевића* оверови.

Известилац *Др. Жарко Миладиновић* извешћује о предлогу мањине одборске по којем

предлаже, да се тај избор уништи и нов нареди, из разлога, јер је свршетак избора предходно заказан као и при избору у Кикинди, тим пре, јер је тај свршетак заказан из разлога што су бирачи *ређе долазили* на гласање. По Изборном Реду свршетак избора не сме се заказивати ни онда кад бирача у опште више нема, тим мање кад бирача који би гласали још има, ма они и ређе долазили. Мањина одборска је са својим предлогом остала конзеквентна начелу, усвојеном већ у сабору, да се не сме свршетак избора заказивати. — Незаконитост избора доказује и тиме, што је од присутних 20 изборних одборника потписало изборни записник само 4, а то се противи и оној решкриптуалној одредби, на коју се при избору Кикинском позвао и *Др. Лаза Секулић*. Предлаже да се избор уништи и нов нареди.

Др. Милан Мандић упозорује да сам протест не захтева уништење избора него предходну истрагу.

Др. Жарко Миладиновић. Протест не може везати сабор у његовим решењима, нити прописивати сабору шта ће радити. Сабору је довољно, да протест против незаконитости избора предлежи, и сабор је позван да све околности испита и без обзира на петит протеста решење донесе.

Др. Бранко Илић. Нико не иште истрагу; по томе дакле не може бити ни дебате.

Др. Милан Ђорђевић. Више полемизује са радикалном саборском већином, нето што брани свој избор. Не ће ни да га брани, јер не треба ничије милости. Добацује саборској већини много шта, а и то, да је предузела уклонити из сабора свакога, који би вољан био да одржи континуитет у раду досадањих сабора. Завршује: ако примите протест доказаћете да имам право, одбијете ли протест показаће те да се желите приближити законитости.

Др. Мила Мушицки. Полазећи на овај сабор нисам могао ни замислити да ћу овакав тон чути у овој дворани, где се ради о светињама народним, а особито не, да ћу га чути од једне старине који би требао да нас млађе поучи и старошћу и искуством својим у томе, какав тон треба да се чује у овој светој дворани. *Др. Ђорђевић* је рекао да брани народна права. Чиме је показао да то чини? Тиме зар, што је осумњачио цео тај народ,

за који је рекао, да при отварању сабора није дошао у Карловце из интересовања за народне ствари, него да дели народна добра. Нека уђе и у саборски записник, да се нашао такав човек, који је таквом увредом осумњичио свој народ. Др. Ђорђевић је осумњичио и представништво народно, овај сабор. Ми се већ толико дана мучимо овде да бранимо закон и да сачувамо слободу и чистоту избора, а Др. Ђорђевић добацује нам, да смо преки суд, који не познаје закон и чини насиље. Таквим увредама овога сабора дезавуисао је Др. Ђорђевић и ону титулу, под којом рече да и овде седи, титулу, да ради за народ. Прелази на меритум предлежећег предмета. Сабор се у пресуђивању законитости избора није дужан обзирати на петит протеста. Та дужност не постоји у области јавнога права, а изборни чин је равноправне природе. Петит одлучује у приватноправним процесуалним поступцима.

Надаље, сабор је већ заузео начелно становиште, да је заказивање свршетка избора повреда Изборног Реда. То становиште сабор мора конзеквентно спроводити. Придружује се предлогу Дра Жарка Миладиновића, да се избор уништи.

Др. Богдан Медаковић. Самостална странка је и у верификационом одбору стала у овом питању на становиште да у заказивању свршетка избора не лежи, анулитет изборног чина те је била због тога за то, да се избор оверови Али пошто је Др. Милош Ђорђевић својим говором тако заострио ситуацију, чему места није било, то да се не би рекло, да се ми идентификујемо са Дром Ђорђевићем, изјављујем, да самостална странка не ће гласати у овом предмету.

Др. Жарко Миладиновић одговара Дру Ђорђевићу да су се његове речи могле чути на сокаку, али у сабору не. Најбоља осуда говора Дра Ђорђевићева јесте мало час учињена изјава у име самосталне странке.

Др. Милан Мандић. Жао му је, да се је ова расправа развила раг excellens у личну. Пошто је ствар исцрпљена одустаје од даљег говора. Остаје при своме предлогу.

Председник Његова Светост. Посланик Др. Бранко Илић и другови загражили су поименично гласање, које се по пословнику и одређује. За предлог одборске већине гласаће се са „да“, а за предлог мањине са „не“.

Дакле, они који су за оверовљење избора Дра Ђорђевића гласаће са „да“, а који су за уништење гласаће са „не“.

Предузима се гласање.

Са „да“ гласаше: Милутин Јакшић, Др. Георгије Летић и Мане Орловић.

Са „не“ гласаше: Др. М. Бабић, Ј. Гавриловић, М. Георгијевић, М. Ђорђевић, И. Зековић, Др. Бр. Илић И. Јелчић, М. Јовановић, Др. Ст. Јовановић, М. Клициан, М. Косовац, Др. Ђ. Красојевић, П. Лунгулов, Мл. Љубојевић, Др. Вл. Манојловић. Др. Ж. Миладиновић, П. Милин, Др. М. Михајловић, Ст. Моловић, Др. М. Мушицки, Л. Нешковић, Ђ. Павковић, П. Петровић, Б. Поповић, Др. Ј. Радивојевић, Вл. Ристић, Др. А. Рокнић, С. Стојаковић, Д. Стојшић, Др. М. Теодоровић, М. Ђосић и С. Цвејић.

Нису гласали: П. Велебит, Ј. Воркапић, Св. Грубач, М. Давидовић, Е. Думча. П. Јерковић, С. Калембер, Д. Кнежевић, П. Крајновић, Ј. Магарашевић, Др. М. Мандић, П. Мандровић, Др. Б. Медаковић, М. Медаковић, В. Муачевић, М. Николајевић, Л. Обреновић, Св. Причичевић, М. Свилар, Др. Л. Секулић, М. Соларић, М. Радовић, М. Бакић В. Стефановић.

После гласања.

Председник Његова Светост. Гласало је свега 37., и то са „да“ 3, а са „не“ 34, према томе предлог одборске већине пада, а усваја се предлог мањине, те се избор Дра Милоша Ђорђевића уништује и нов наређује.

Др. Миша Михајловић. Пошто је питање о изашијању саборских изасланика на поново одређене одборе остављено за решавање после верификационе расправе, то моли, да се то питање узме у прегрес и предлаже, да се изашљу двојица а не један изасланик, и то из разних странака. Изасланицима не ће при избору бити никаква мериторна дужност и мешање у избор, него ће они бити само контрола за законитост избора и поднеће о том свој извештај сабору, на који ће се сабор као веродостојан моћи потпуно ослонити. Очекује, да ће изасланици тај посао извршити о свом трошку, о свом руву и круву, и ако би то могло бити на трошак сабора стога, јер нема странке која тражи нов избор, него га сабор наређује. Тако исто очекује, да ће и изасланици на истрагу изаслани свој посао извршити о властитом трошку.

Др. Богдан Медаковић. Не слаже се са предлогом Дра Михајловића. Наш сабор је под вечитим комесарством, зар да и изборним срезовима намећемо ми комесаре? Не може до-

вести то у свезу ни са уредбама. Изборни председник н. пр. има права, да са биралишта отклони публику. Кад то учини, шта ће бити са саборским комесарима, јер и они нису изборници, нема им, дакле, места на биралишту. Или у коју би категорију они припадали?

Евген Думча. Дижем реч, из разлога, јер држим, да је предлог Дра Михајловића од великог замахаја. Безусловно је против изашиљања повереника саборских на изборе. Прво зато, јер то није целисходно, не би се тиме циљ постигла. Какав би нам извештај могли ти повереници поднети? Незаконитости, где их има, не почињу на биралишту, него у административном одбору, у црквеној општини, при саставу бирачких листина, при избору изборника итд. А о свему томе повереници не би нам знали ништа рећи. — Друго Изашиљање повереника сматрам ја повредом аутономнога права изборних срезова и као атентат на народно право у вршењу Изборног Реда. Изашиљање повереника значило би народу нашем, дотичних срезова, унапред неповерење изрећи и у напред га малолетним прогласити и под курателу га ставити, и то, незаконитим начином. Сабор је овај позван да поштује уредбе и свачија права, и према горе и према доле. Сваком своје дати мора. Изашиљање повереника било би на уштрб достојанства и угледа нашег сабора, чије достојанство и углед смо ми дужни чувати и бранити. — Речено је, да Изборни Ред треба да је светиња, а он је веома јасан, он не признаје изашиљање изасланика, осим у истрагу. Ако смо ми љубитељи изасланика, нека се гради допуна Изборног Реда, па унесимо ту установу у њега, но ја бих се томе и онда противио. Ми се пуним правом грозимо тога, ако се политичке власти мешају у наше изборе. Са жалости видим, да предлог хоће да установи за наше изборе нову полицију, народну полицију. Изасланици би били полиција, а при изборима не требамо ни државну на народну полицију. — Нисам пријатељ комесарства, ни на сабору, јер власти које изашиљу комесаре показују неповерење према телу, којима га шаљу. Нека се санирају све повреде изборне слободе и чистоте, у том сам и ја радикалан; но слажем се само с оним радикализмом, који је праведан, а не са оним оштрим, који би као оно Сибирска олуја све да руши. Ако ћемо бити увек оштри, као при верификацији, угу-

шићемо у народу веру праведност сабора и љубав за народне интересе. Признајем, да и ја, кад бих био председник изборне комисије, не бих примио саборског изасланика, јер о њему у Изборном Реду нема ништа. Против предлога је Дра Мише Михајловића.

Др. Миша Михајловић. Имам г. Думчи приметити само то, да предлог који он мени импутира није мој, него верификационог одбора, а ја сам га само изнео као „глас“ тога одбора. Моја је само модификација, коју сам пре изложио, те предложио место једног два изасланика. А то сам учинио ради и у име слободе избора. У одбору нико, па ни сам г. Думча није поводом закључка о изашиљању изасланика противан био, нити изјавио скрупуле и бојазан, којих је г. Думча сада пун. При прошлим изборима показало се и сувише, да су се у изборе политичке власти мешале. Против тога мешања и њихова утицаја се мислило са изашиљањем изасланика.

Евген Думча. Истина, био сам у верификационом одбору, али у одбору није дошло до закључка него је то био само *roug parler*. Иначе, да је долазило до закључка он би и у одбору своју рекао.

После $\frac{1}{4}$ сахатног одмора.

Др. Миша Михајловић. Далека је и помисао била од верификационог одбора, да уводи тако непопуларну установу комесарства при изборима. Одбор је руководила тежња, да се установи истина и постави одбрана против насиља ма с које стране. Али, кад се тврди да би то била повреда Изборног Реда, то у име своје и верификационог одбора изјављује, да повлачи предлог о изашиљању изасланика на новоодређене изборе.

Извештај *Др. Жарко Миладиновић* се придружује овој изјави.

Др. Миша Михајловић је зато, да се не изашиље истражно поверенство у Кикинду ради избора свештеничког посланика Миливоја Радовића, јер да је довољно набавити изборни записник о избору изборника у Кикинди. Ако је тај записник у г. Радовића, нека га уступи верификационом одбору. А гледе изашиљања изасланика на истрагу у Пакрац, држи да је довољно изаслати једног, а не двојицу, да се не оптерећује саборски буџет.

Миливој Радовић. Није у мене изборни

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

записник. Може се добити од црквене општине.

Др. Миша Михајловић. Онда предложем, да сабор путем надлежног административног одбора затражи записник од црквене општине.

Председник Његова Светост. Затражиће се.

Др. Медаковић. Сматра, да је закључком сабора решено питање о изашиљању двојице на истрагу у Пакрацу, те не може бити сад поново говора о другом којем предлогу гледе тога.

Др. Миша Михајловић. Пардон. Превидео сам, да постоји у тој ствари закључак. Повлачим свој предлог.

За изасланике на истрагу у Пакрац изабрани су Др. Никола Ђурђевић и Михајло Медаковић.

Председник Његова Светост позива да се приступи избору саборских одбора.

Др. Жарко Миладиновић предлаже да се у стални верификациони одбор бирају 5., у одбор за дневни ред 15., у финансијски одбор 9., у петициони 21., у ревизиони 21., у прорачунски 15.

Прима се.

По свршеном гласању, —

Председник Његова Светост проглашује резултат избора, по којем су изабрани:

1.) у стални верификациони одбор: Др. Бранко Илић, Милоје Јовановић, Др. Милан Мандић и Буда пл. Будисављевић са 59, а Мита Клицић са 57 гласова.

2.) у одбор за дневни ред: Др. Мита Мушицки, Др. Жарко Миладиновић, Божа Поповић, Др. Ј. Ридивојевић Вачић. Др. Љуба Павловић, Др. Миша Михајловић, Др. Никола Ђурђевић, Душан Стојшић, Др. Богдан Медаковић, Др. Милан Мандић, Др. Ђуро Димовић, Евген Думча, Милан Николајевић и Мане Орловић са 57, а Петар Крајновић са 56 гласова.

3.) у финансијски одбор: Младен Љубојевић, Душан Стојшић, Јован Гавриловић, Лазар Нешковић, Мита Давидовић, Милан Бакић, Миливој Радовић, и Мане Орловић са 54, а Милан Георгијевић са 53 гласа.

4. У петициони одбор: Др. Славко Милетић, Др. Мита Мушицки, Иван Јелчић, Др. А. пл. Рокнић Вл. Ристић, М. Ђосић, Стеван Моловић, Д. Н. Ђурђевић, Јован Гавриловић, Др. Антоније Богдановић, Паја Зековић, Ђорђе Павковић, Михаило Соларић, Светозар Прибичевић, Паја Мандровић, Стеван Калембер,

Петар Крајновић, Михајло Медаковић, Др. Лазар Секулић, Стеван Чампраг са 53, а Милутин Јакшић са 52 гласа.

5. У ревизиони одбор: Др. Славко Милетић, Др. Владислав Манојловић, Др. Жарко Миладиновић, Др. Стева Јовановић, Милан Георгијевић, Др. Љуба Павловић, Др. Миливој Бабић, Петар Петровић, Др. М. Теодоровић, Др. Бранко Илић. Мата Косовац, Др. А. пл. Рокнић, Петар Лунгулов, Стеван Карамата, Стеван Калембер, Максим Свилар, Пеко Јерковић, Мане Орловић, Милан Николајевић, Евген Думча са 50 и Васа Муачевић са 48 гласова.

6. У прорачунски одбор: Др. Миша Михајловић, Др. Жарко Миладиновић, Вождар Поповић, Др. Вл. Манојловић, Сава Стојаковић, Др. Михаило Теодоровић, Паја Милин, Др. Ј. Радивојевић-Вачић, Јован Магарашевић, Васа Муачевић, Ст. Карамата, Душан Кнежевић, Васа Ђурђевић, Др. Георгије Летић, и Милан Николајевић.

Председник Његова Светост моли да се ови одбори данас још конституишу и сутра своје конституисање сабору пријаве.

Прима се.

Председник Његова Светост затвара седницу и уриче ју за сутра у 10 сахата пре подне.

(Седница је почела у 10 сахата пре, а завршена је у 1¹/₂ сахата после подне).

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Архијерејска литургија.) На први дан празника силаска Св. Духа служена је у саборној Св. Николајевској цркви Карловачкој архијерејска литургија под началством високопреосвештеног г. епископа Вршачког *Гаврила Змејановића*.

(Кр. Повереник). Његова Преузвишеност кр. Повереник г. *Бела пл. Талијан од Визека* учинио је прошлога четвртка подворење Њиховим Величанствима Краљу и Краљици краљевине Србије. О томе пишу „Београдске Новине“ ово: *Г. Бела плем Талијан од Визека*, потпредседник угарскога земаљскога сабора и краљевски комесар на српскоме конгресу у Карловцима, приспео је данас у 11¹/₂ сахата пре подне у Београд. Мати г. Тали-

јана беше Српкиња, а он је ожењен праунуком Кнеза Милоша Великога. Једна кћи ослободница Србије беше удата за барона Јована Николића од Рудне, а друга, Перка, за Бајића од Варадије, која је фамилија доцније добила угарску баронију. Перка Бајићка имала је два сина, Милоша и Наџику, а кћи овога последњег Јованка, удата је за г. Талијана. Према томе он је по жени својој рођак наше народне династије. Г. Талијан дошао је у Београд, да се представи и учини подворење Њиховим Величанствима Краљу и Краљици. Његов долазак у српску престоницу није скопчан ни са каквом политичком мисијом, него је чисто приватна карактера. Гост је дочекао и поздравно на станици секретар краљев г. д-р. Милош Петронијевић и из дворске чекаонице одвезоше се на дворским колима у варош. Г. Талијана прати његов секретар на карловачкоме конгресу г. Павле Јовановић, тајник кр. угарскога председиштва министарства. — Г. *Бела илем. Талијан од Визека* имао је част у подне бити примљен у аудијенцији од Њихових Величанстава Краља и Краљице, а за тим је био гост Њихов на доручку. После подне са возом у 4 часа 15 минута вратио се г. Талијан у Карловце.

(Адресна дебата) У саборској седници 8. (21.) Јуна о. г. вођена је генерална дебата о нацртима адреса већине и мањине. За сада бележимо само, да је високопреосвештени епископ *Миرون Николић* у име епископата дао писмену изјаву гледе адресног нацрта већине, а високопреосвештени епископ *Михаило Грујић* изговорио је говор који је био од елементарног утиска. Како изјаву високопреосвештеног епископата, тако и говор високопреосвештеног епископа *Михаила Грујића* допећемо у наредном броју. Расправа ће се наставити у понедеоник.

И з ј а в а.

На „отворено писмо“ г. Дра Радивоја Тешића, адвоката у Ст. Пазови, које је штампано у 76. броју „Браника“ изјављујем:

Кад бих хтео одговарати на ту изјаву и њезине неистине, морао бих, пре свега, признати им неке важности и бити — беспослен.

У Карловцима 8. јуна 1902.

Протопрезвитер **Јован Јеремић.**

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Д Р А Ж Б А. 46 1—1

Срп. прав. цркв. општина у Ср. Карловцима продаје своју кућу под бр. 692. Дражба ће се

одржати 9. (22.) Јуна по подне у 2 сата. Искључна је цена 2000 круна. Дражбоватељи дужни су положити 10% пишманлука од искључне цене.

Из седнице цркв. одбора, држане у Ср. Карловцима, 4. (17.) Јуна 1902. год.

Председништво.

О Г Л А С. 47 1—2

Подписана срп. правосл. цркв. општина, до општег знања ставља, да ће према зготовљеном плану и прорачуну своју порту гвожђем ограђивати; ради чега се овим дражба на мањак расписује, која ће се дана 24. јуна (7. јула) 1902. год. у свдашњој срп. основној школи у 9 сати пре подне путем усмених понуда одржати.

Зидарски посао износи	1177 круна
Бравареки „ „	3600 „

Свега 4777 „

Сваки је дражбодатељ дужан у име пишманлука 10% од прорачунске своте, црквеном председнику, пре дражбе положити.

План и прорачун могу се сваки дан код подписаних видети.

Срп. правосл. црквена општина у Парага 7./20. Јуна 1902. год.

Душан Шиконарија	Ђира Зарин
перовођа	председник

Ad бр. К. 377/368. ex 1902.

44 1—3

Е Д И К Т.

Услед бракоразводне молбе Чедомира Савића из Шимановаца против супруге му Анђелије рођ. Ракић из Прогара сад непознатог боравишта, позива се речена супруга Анђелија, да у року од 6 месеци рачунајући од првог увршења едикта овог у новинама, овој конзисторији или сама лично предстане или место свога садањег пребивања пријави, јер у противном случају окончаће се без ње ова бракоразводна парница.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 17. (30.) Маја 1902. год.

Архидијецезална Конзисторија.

Ad бр. К. 392/367. ex 1902.

45 1—3

Е Д И К Т.

Услед бракоразводне молбе Стевана Радивојевића из Негославаца против супруге му Данице рођ. Радишић сад непознатог боравишта, позива се речена супруга Даница, да у року од 6 месеци рачунајући од првог увршења едикта овог у новинама, овој конзисторији или сама лично предстане или место свога садањег пребивања пријави, јер у противном случају окончаће се без ње ова бракоразводна парница.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 17. (30.) Маја 1902.

Архидијецезална Конзисторија.